

3461

סא.

פרוטוקול מס' 29/ד
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ג' כד" סיון תשט"ו - 14.6.1955
גשעה 11.00

חברי הועדה:

- א. כהן - היו"ר
- י. אורי
- ב. אבניאל
- א. וילנסקה
- ש. לביא

מוזמנים:

- ד"ר לוינטל - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- ד"ר פרלמוטר - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- מר הנבגי - מטעם משרד המשפטים

סדר-היום: חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה.

היו"ר א. כהן: אבי פותח את הישיבה.

בסדר היום - חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה. אולם בטרם נכנס לדיון בסעיף זה, ברצוני לקרוא בפניכם טלגרמה שקבלנו מיצרני האופניים וחלקיהם. (קורא את המברק). בקשר לזה הזמנתי את מר רוזילי, ואם הוא יספיק לברוא לפני סיום הישיבה, נשמע ממנו הסבר בענין זה, ולא - נשמע על כך בשנוע הבא.

לפנינו מונחת מסקנות הועדה בענין מתבקם של מגדלי הטבק. למר אבניאל יש הסתייגויות למסקנות אלו, והנני ממין שמין לשלול ממנו זכות זו.

ועתה נשמע חברי הסדר של היועץ המשפטי לחוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה.

מר הנבגי: בעצם אין מה להסביר, כי דבריהם אלה הוזיזו מדי מחצית השנה! במקרה זה לאחר 8 חדשים. כזכור לאחרי הועדה, בזמן מלחמת העולם השנייה התקיימה ממשלת המברק, בעקבות דוגמה מאנגליה, תקנות הגנה לפיקוח בטחוני וכלכלי בזמן המלחמה. למעשה הותקנו התקנות בסוף אוגוסט 1939, ועם תום מלחמת העולם בוטלו כל התקנות שאינה להן ערך בטחוני ונשארו בתקפן רק תקנות ההגנה הכלכליות, והן הוטרכו ביום 10.12.45 לעור 5 שנים, כך שעמדו לפקוע ב-10.12.50 ואז האריפה אותן הכנסת לעוד חצי שנה. זו היתה הפעם היחידה בה האריכה הכנסת תקנות אלו

כולן, מבלי למחוק את אחת. בפעם השנייה סינתזה ועדה משנה שעברה על התקנות, ולהגביר חלק מהן הומדן, ומאז הן מוגדרות מדי פעם ובכל פעם בושרת תקנה אחרת. מי שיקרה את הפרוטוקולים של הכנסת הראשונה, ירוכז לדעת שבפעם הראשונה עמדו להארכה 70 סעיפים, והפעם עומדים להארכה 7 סעיפים. ולמעשה תקנות מטריאליות נשארו רק 2 - תקנה 46 שעבינה פיקוח על מפעלים, ותקנה שביה, שגורמת תקנו בוועדה זו לפני מחצית השנה, והיא אושרת שאפשר לחייב אדם, שהוא בדרך כלל מספק מים או חשמל, לספק את המים והחשמל למקום מסויים שהוא חיוני למדינה. שאר התקנות של 1939 יש להן רק ערך פורמלי, אבל מי אפשר לבטלן כל זמן ששתיה מלו עומדות בתקפן. בתוספת לחוק, סעיף 7, תקנות הגבה למביעת ררוחיים מופקעים 44, אלו הן תקנות הדנות בעניין על הפקעת מחירים.

בזמנו הוגש חוק מיוחד, להחלפת כל הפקודות על המזון בחוק מיוחד, והוא צריך היה לכלול גם תקנות אלו. אבל חוק זה מת מיתה טבעית ועכשו מכין משרד המסחר והתעשייה חוק כולל למזונות, שיכלול כל מה שנוגע למזונות. אבל חוק זה, אין תקנה שיתקבל בכנסת הזאת. לכן תקון אחד בכל זאת מוצע עכשו, כי הוא לטובת האזרח, וזה התיקון בסעיף 4 לתוספת המוצעת. אנו מבקשים להאריך תקנות אלו, למעט תקנה 12(1) האושרת, שהמפקח יכול לקבוע בצו גם הוראות מיוחדות בעניין חובת ההוכחה. הכנסת בטלה הוראה זו בכל התקנות, אבל מהרד שיכחה לה בטלה תקנה זו. הפעם אנו מציעים לבטל גם אותה.

ולבסוף, אנו מבקשים להאריך את התקנות לעוד 6 חדשים.

ב. ארביאל: רצוני לשאול את המומחים: לפי תקנות אלו, על מה קיים פיקוח, ועל מה - לא.

א. וילנסקה: רצוני לשאול מספר שאלות: א. מה זה ררוח בלתי-מופקע?

ב. באיזו מידה מתערבת הממשלה בקביעת ררוחיים, ומה עמדת הממשלה, כאשר בעקבות התארגנות בעלי ההון בקרטליים, עולים המחירים, לפעמים עד 100 אחוז גיוס אחד. האם זה בתחום הררוח המופקע או לא?

ד"ר לוינטל: מה שנוגע לפיקוח הקיים כיום, הרי בכל השטחים, למעט מזון, המצב הוא כזה: קיים צו כללי המסדיר את השיווק והיצור של מצרכים בני-פיקוח, וצו הכללי הוא צו הפיקוח על מלאי. בתוספת לצו הופיעו בזמן שיטת הפיקוח כ-300 מצרכים. והפיקוח היה מחולק לשתי שיטות: שיטת ההשגחה ושיטת הפיקוח החמור. הסחורה שעברה תחת השגחה בלבד, מופיע בתוספת הראשונה ובעל הסחורה היה חייב להגיש דו"ח חדשי לגבי המצרכים שהיו בתוגים בפיקוח חמור, ואשר הופיעו בתוספת השנייה, עיקר הפיקוח התבטא בצורך בהיתר מכירה וקניה.

במרוצת הזמן חלו שנויים רבים בהרכב התוספת, עד אשר ביוני 1954 בוטל הפיקוח באופן ניכר, על ידי כך שמשתי התוספות גם יחד הוצאו כמעט כל המצרכים, פרט ל-4: מלט, עץ בוק, סקררים ויחידות קירור. מידת הפיקוח נשתנתה על ידי כך, שניתרו על הדו"ח ובשאר הצורך בקבלת היתרי קניה ומכירה בלבד. התמול בתבטל הפיקוח גם על מלט ועץ בוק, ובשאר רק סקררים ויחידות קירור אחרות.

חנץ מהפיקוח על המלאי היו כמה צוריים שהיו מושתתים על תקנות ההגנה הכלכליות - כמו סחורות "לכל" - שבוטלו גם הם. בוטל גם הצו שקבע את הצורך ברשימות לעיסוק במצרכים בני פיקוח.

א. וילנסקה: איך השפיע בשול הפיקוח על שנוי המחירים?

ד"ר לוינטל: בדרך כלל לא עלו המחירים, ואם הורגשה עליית מחירים - בייחוד בשטח השירותים - המשרד התערב.

ב. ארביאל: מה הם המצרכים שנשארו בפיקוח בלתי ישייר?

ד"ר לוינטל:

מקריים ויחידות קידור. ביחס לשירותים, יש פיקוח על גמיס סלון וגמיס הארחה המבטא בזה, שקבעו מחירים לגבי מנות מחידות, בעוד שיתר המצרכים אינם בפיקוח. כמו כן קיים פיקוח על המכסות. קודם היה צו, שבוטל בינתיים, שקבע את תהליך העבוד והשמוש בחסד. צו זה לא היה מציאות, כי החסדים לא היו במצב, ולכן הסתפקו בנדון זה בועדה שקבעה את קו המפול בכביסה.

אפשר לומר, שגם בשטח השירותים מתבטאת המבטא להקל את הפיקוח ולבטל אותו. אבל יחד עם זאת הורש הצורך להדש את הפיקוח במקרה שרצו להעלות את מחירי השירותים במספרות ובמכסות, או כאשר אי אפשר היה להגיע לידי הסכם עם הגורמים הנוגעים בדבר. המידע הוציא 2 צוים וקבע את המחירים. באופן דומי לא נקבע מחיר מכסימלי, מלבד מחיר הוסכם עליו בין הגורמים הנוגעים בדבר ובין הממשלה.

ד"ר פרלמוטר: הפיקוח על המזונות מבוסס על פקודת המזונות מ-1942

ועל אותן תקנות שמונו מבקשים את המרכותן. ידוע לכולכם שבנוגע למסור מסויים של מצרכים הוטל הפיקוח. ובנוגע לכמה מצרכים נותרו הוטל פיקוח מטעמים שונים. השטח בו קיים הפיקוח החשוב ביותר הוא - שטח טיב המזון וטיב התוצרת. במסדר קיים אגף לתעשיית מזון המטפל בכל תעשיית המזונות לכל היקפה, ובלי תקנות אלו הי אפשר לשמור על טיב המזון וטיב התוצרת, כי אי אפשר לשלוח מבקרים למפעלים על מנת לקחת דוגמנות ולבדוק אותן במעבדות המסור.

ג. אבניאל: היש חוק על טיב המזון?

ד"ר פרלמוטר: יש חוק משנת 1935. חוק זה ישן ומיושן ומיין מפעילים אותו. במקומו באה פקודת הפיקוח על המזונות 1942 וכל התקנות הללו, וללא תקנות אלו אי אפשר לתפוס סמפיות המפוזרות משקל הלחם. אני יכול להזכיר גם את השחיטה המורה. בזמן האחרון מצאנו שיטות איטליזים המוכרים אשר במל ובשר בקר. הם מיין לביהמטעמים שתקנות אלו נותנות בידינו, אנו עומדים חמרי מוצים בפני כל ההתקרות הזאת.

ג. אבניאל: האם מסור למכור בשר וביצים אלא בתנאים שנקבעו?

ד"ר פרלמוטר: כנראה שכן.

היו"ר א. כהן: בזמנו היה צו פיקוח על ביצים. האם צו זה בוטל?

ד"ר פרלמוטר: גם את הוא קיים ומיין מפעילים אותו, המצב ברור.

היו"ר א. כהן: מבקש את ד"ר פרלמוטר להגיש לנו סחרי-או סחרתים רשימת

המצרכים לגביהם לא בטלו הצווים, ורשימה שניה שהצווים נאספו לא בוטלו, אבל למעשה הלכה ומיין מוריים כן.

ד"ר פרלמוטר: אני מוכן להגיש רשימת אותם המצרכים שעליהם יש פיקוח,

האותם מצרכים שלגביהם הצווים קיימים, מן מיין מפעילים אותם.

מר הנגבי:

לשאלת חברת הכנסת וילנסקה ביחס למחיר מכסימלי-ורווח מתקבל על הדעת - הרי מחיר מכסימלי זה מחיר שנקבע באיזו צורת חקיקה, אם בתקנות ואם בצו, בתור מחיר שמסור לעבור עליו. סחוך למחירים מכסימלים היה שחר מכסימלי לשירותים - לפונדיות ומספרות. לרווח מתקבל על הדעת מיין כל הגדרה, ואני בשלעצמי חושב, שאי אפשר לקבוע הגדרה, כי זה שובה לגבי דברים שונים. דבר זה נשמר להחלטתו של בית המשפט.

ג. וילנסקה: האם הממשלה בודקת את הוצאות הייצור?

היו"ר א. כהן: באותם מקרים שיש מחיר מכסימלי או מחיר מוסכם בועדה סיוחדת - בודקת הממשלה את הוצאות הייצור.

אני חושב שסיימנו את הוויכוח, ואני מציע להמריך את תקנות ההגנה 31.12.55.

ב. מבניאל: ביטוד היה הציון שבאשר התרכה התקנות רק לאחר שבקבל את הפרטים המבוקשים על ידינו מהיועץ המשפטי, אבל אם הדבר אינו נתן מבחינה טכנית, לא נרצה לעכב אישור ההתרכה, אבל אצטרך להסתייג.

י. אורי: אינני חושב שיש טעם לדחות אישור ההתרכה עד לקבלת הפרטים, כי אינני חושב שהדבר ישנה את עמדת חברי הוועדה. לכן אני מציע להצביע עכשו.

היו"ר א. כהן: אני מציע שעוד לפני יום ב' הבא תהיה בידי הוועדה הדיסטה המבוקשת, ואז סר מבניאל יוכל לערער בישיבה שתקיים ביום ג' הבא.

א. וילנסקה: אני רוצה להציע הסתייגות הסתייגות אורדת מהיריך על ידי הגבלת הרווח. כן אני מציע שתהיה חובת מילווה על סב הסוון.

היו"ר א. כהן: אני טעמיד להצבעה את ההצעה להמריך את החוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה עד 31.12.55.

ה צ ב ע ה

החוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה והמריך עד ל-31.12.55

הסתייגויות לחברי הכנסת מבניאל ווילנסקה

היו"ר א. כהן: רבותי, אני מבין שטר רזילי לא הספיק להיום, אני מבקש אפוא ליפוח את כוחו לספל בעבין זה בשם הוועדה, ואם יהיה צורך להביא את העבין לוועדה - אעשה זאת.

ב. מבניאל: גם אם לא יהיה צורך, אני מבקש להביא את הדברים לידיעת הוועדה.

היו"ר א. כהן: בסדר.

הישיבה נעולה.

הישיבה נעולה בשעה 12.20